

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 230 9730

www.ip-rs.si

gp.ip@ip-rs.si

Številka: 007-40/2024/2

Datum: 10. 9. 2024

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
gp.mvi@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (EVA: 2024-3350-0052) – mnenje

ZVEŽA: vaš dopis št. 0070-64/2024/95, prejet dne 6. 8. 2024 ter priloženo gradivo

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila, 3. točke prvega odstavka 55. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) v nadaljevanju posredujemo priloženo mnenje Informacijskega pooblaščenca (IP) na Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – EVA: 2024-3350-0052 (predlog zakona), ki se na urejanje obdelav osebnih podatkov nanaša zlasti v členih 5, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 in 46.

K 34. členu

IP opozarja, da iz prejetega gradiva ne izhaja ustrezna obrazložitev za 40-letno hrambo podatkov iz evidence tekmovalcev šolskih tekmovanj in evidence izdanih potrdil mentorjem in strokovnim sodelavcem, pri čemer iz obrazložitve izhaja celo namen, da naj bi se ti evidenci hranili trajno. Predlagamo, da navedeno preverite, razloge za rok hrambe ustrezno obrazložite oz. skrajšate.

K 38. in 44. členu

IP opozarja, da so vsi podatki, ki se nanašajo na določeno oz. določljivo fizično osebo osebni podatki, zato IP opozarja, da nista ustrezni določbi 11. alineje 5. odstavka in 20. alineje 7. odstavka 135.aa člena ZOFVI, v skladu s katerima naj bi se na podlagi tega člena zbirali tudi drugi podatki in dokazila o vpisanih učencih, ki »ne pomenijo osebnih podatkov« in so potrebni za spremljanje izvajanja glasbenega izobraževanja, če namreč gre za podatke o vpisanem učencu so to zelo verjetno osebni podatki, saj so vezani na posameznika in hranjeni v zbirki osebnih podatkov skupaj s podatki, ki nedvomno omogočajo posameznikovo določljivost.

Podobno velja za določbe 9. alineje prvega odstavka 135.d člena ZOFVI, v skladu s katerimi naj bi se na podlagi tega člena zbirali tudi drugi podatki in dokazila, ki ne pomenijo osebnih podatkov in so potrebni za spremljanje in financiranje prevozov.

K 45. členu

Predlagano besedilo novega 135.g člena ZOFVI, ki **predvideva vzpostavitev obsežne nove zbirke osebnih podatkov o vseh otrocih, ki naj bi se hranila trajno**, naj bi se glasilo:

»135.g člen

(zbirka podatkov o telesnem in gibalnem razvoju otrok in mladine)

(1) UL FŠ in ministrstvo, pristojno za šolstvo, vodita zbirko podatkov, ki so bili uporabljeni in so nastali pri izdelavi poročil iz prejšnjega člena, za posamezno šolsko leto, po identifikacijski številki šole, spolu in avtomatizirano predružačeni starosti učencev in dijakov, skupaj s podatki o rezultatih meritev, brez osebnih imen in EMŠO učencev in dijakov.

(2) Na podlagi podatkov iz zbirke iz prejšnjega odstavka UL FŠ, za namen izdelave poročila o telesnem in gibalnem razvoju otrok in mladine za tekoče šolsko leto na nacionalni ravni, na ravni statistične regije in mestne občine, pripravi:

- izračun sprememb telesne višine, mase in deleža maščobne mase za učence in dijake glede na preteklo leto,
- izračun sprememb telesne višine, mase in deleža maščobne mase za učence in dijake v določenem obdobju,
- izračun indeksov telesne mase za učence in dijake in analizo sprememb glede na preteklo šolsko leto,
- klasifikacijo prehranjenosti učencev in dijakov glede na mednarodne standarde Svetovne zdravstvene organizacije in standarde IOTF (International Obesity Task Force) ter glede na nacionalne centilne vrednosti,
- izračun indeksa telesne zmogljivosti učencev in dijakov za določeno leto,
- izračun sprememb indeksa telesne zmogljivosti za učence in dijake v določenem obdobju,
- izračun indeksa gibalne učinkovitosti učencev in dijakov za določeno leto,
- izračun sprememb indeksa gibalne učinkovitosti za učence in dijake v določenem obdobju,
- izračun deleža gibalno nadarjenih in gibalno manj učinkovitih učencev in dijakov v določenem letu,
- izračun sprememb deleža gibalno nadarjenih in gibalno manj učinkovitih učencev in dijakov v določenem obdobju,
- izračun osnovnih parametrov gibalne učinkovitosti in telesnega razvoja za dijake in dijakinje različnih tipov srednjih šol,
- analizo vpliva maščobne mase na gibalno učinkovitost učencev in dijakov,
- izdelavo priporočil za razvoj telesne zmogljivosti za naslednje šolsko leto na osnovi analize gibalnih sposobnosti in telesnih značilnosti v primerjavi z obstoječimi domačimi in mednarodnimi raziskavami s področja izobraževanja in javnega zdravja za otroke in mladino,
- podatek o deležu učencev in dijakov, ki so bili v določenem šolskem letu vključen v meritve morfoloških značilnosti in gibalnih sposobnosti s primerjavo vključenosti s preteklimi leti in interpretacijo podatkov.

(3) Podatki v poročilu iz prejšnjega odstavka so v obliki, ki ne omogoča določljivosti posameznega učenca oziroma dijaka.

(4) Podatke iz zbirke iz prvega odstavka tega člena UL FŠ uporablja tudi za namen systemskega ugotavljanja trendov sprememb morfoloških značilnosti in gibalnih sposobnosti učencev in dijakov na nacionalni, regionalni in občinski ravni v interesu ohranjanja javnega zdravja ter za analitične in statistične obdelave v javnem interesu za ministrstvo, pristojno šolstvo, ki so namenjene znanstveni in strokovni podpori pri oblikovanju nadaljnje strategije razvoja šolske športne vzgoje otrok in mladine in zunaj kurikularnih programov na področju športne vzgoje otrok in mladine ter za oblikovanje politik na področjih javnega zdravja otrok in mladine, gibalnega razvoja in športa otrok in mladine ter razvoja sistema vzgoje in izobraževanja.

(5) Zbirka podatkov iz prvega odstavka tega člena se hrani trajno, osebnih podatkov iz te zbirke pa ni dopustno uporabiti za namene, ki niso določeni s tem zakonom.

(6) Upravitelja zbirke iz prvega odstavka tega člena z medsebojnim dogovorom določita tehnične vidike obdelave osebnih podatkov v zbirki iz prvega odstavka tega člena za namen zagotavljanja varnosti podatkov, kot tudi dolžnosti vsakega od njiju z namenom izpolnjevanja obveznosti po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, zlasti glede uresničevanja pravic posameznikov.

IP pozdravlja dopolnitve s tem členom deloma povezanih predlaganih sprememb 135.f in 135.h člena.

Glede besedila predlaganega 135.g člena pa IP **ponovno ugotavlja, da predlagana ureditev obdelav ni skladna s Splošno uredbo in ZVOP-2 ter z 38. členom Ustave**, zlasti z vidika (ne)upoštevanja načela sorazmernosti obdelav, saj gre za:

- izredno širok nabor osebnih podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učenca oziroma dijaka, ki se sicer primarno zbirajo v zvezi s t.i. športno-vzgojnim kartonom (ŠVK) ter novo nastalih podatkov, ki jih bo na podlagi teh podatkov ustvarila Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani,

- osebni podatki naj bi se hranili v novi nacionalni zbirki osebnih podatkov na podlagi zakona in brez volje staršev ali posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo, saj ti ne bodo imeli nikakršnega vpliva na omejitev trajne hrambe svojih osebnih podatkov z resnimi posledicami za njihovo zasebnost,
- za tako obsežno zbirko je predviden trajen rok hrambe (in posledično obdelave) osebnih podatkov za vse najširše možne namene, kot so opredeljeni z zakonom,
- opredelitev nadaljnjih namenov obdelave osebnih podatkov za nedoločen čas s strani ministrstva je preširoka,
- zakon ne predvideva primernih varovalk in možnosti za varovanje pravic posameznikov v zvezi s tako širokim naborom podatkov, katerega trajna hramba je dejansko predvidena na zalogo.

Kot smo že opozorili v preteklih mnenjih na to temo, gre pri zbiranju osebnih podatkov v zvezi z gibalnimi sposobnostmi učencev in dijakov, kot so predvideni v novem 135.g členu ZOFVI za bistveno širjenje zbiranja osebnih podatkov, ki so se doslej zbirali na podlagi soglasja staršev oz. posameznikov v povezavi s 3. odstavkom 6. člena ZVOP-2 na ravni posameznih šol na podlagi posameznih področnih zakonov (npr. Zakona o osnovni šoli, Zakona o gimnazijah, Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju). Po novem se bodo ti podatki v nadgrajeni obliki in bistveno večjem obsegu zbirali za nadaljnjo obdelavo na podlagi zakona.

Nove oblike in nameni obdelav ter predvsem trajna hramba osebnih podatkov in posledično neomejeno trajanje obdelav osebnih podatkov, med katerimi so tudi posebne vrste osebni podatki je po mnenju IP nesorazmerna in neskladna s 38. členom Ustave in 9. členom Splošne uredbe. Ta v točki g drugega odstavka predvideva, da je obdelava teh podatkov dopustna, če je potrebna iz razlogov bistvenega javnega interesa na podlagi prava EU ali prava države članice, ki je sorazmerno z zastavljenim ciljem, spoštuje bistvo pravice do varstva podatkov ter zagotavlja ustrezne in posebne ukrepe za zaščito temeljnih pravic in interesov posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki. Predlog zakona tem zahtevam ne zadosti.

V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da primarno soglasje za zbiranje osebnih podatkov ne vključuje ustvarjanja nadaljnjih novih podatkov, kot je to predvideno s spremembami 135.g člena ZOFVI, ki nabor podatkov opredeljujeta bistveno širše ter predvidevata trajno hrambo tako ustvarjenih psevdonimiziranih osebnih podatkov (ne gre namreč za anonimizirane podatke).

UL FŠ (in preko njih ministrstvo) bosta z izračuni dejansko ustvarjala nove osebne podatke v zvezi z zdravjem o učencih in dijakih, ki bistveno presega nabor osebnih podatkov iz ŠVK, kot je bil predviden v posameznih predpisih doslej. Zato ocenjujemo, da bi bilo ob primarnem zbiranju osebnih podatkov treba bodisi v ZOFVI bodisi v primarni zakonodaji dodatno opredeliti poleg primarnega soglasja za zbiranje teh podatkov na podlagi posameznih obstoječih področnih predpisov (npr. Zakona o osnovni šoli, Zakona o gimnazijah, Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju) tudi granulirano soglasje za posamezne dodatne vrste namenov obdelav in vrst osebnih podatkov, saj osebni podatki v novo opredeljeni zbirki v 135.g členu **vsebujejo bistveno več informacij kot prvotno zbrani podatki in imajo posledično lahko bistveno drugačne resne posledice za zasebnost posameznikov v smislu tveganj morebitne nadaljnje uporabe (tako se bodo med drugim na ta način npr. delale klasifikacija prehranjenosti učencev in dijakov, izračun indeksa telesne zmogljivosti učencev in dijakov, izračun indeksa gibalne učinkovitosti, izračun sprememb telesne višine, mase in deleža maščobne mase, izračun indeksa telesne mase).** Glede na naravo podatkov in njihove nadaljnje obdelave, ki bistveno presega zgolj namene in obseg podatkov iz omenjene obstoječe zakonodaje, IP ocenjuje, da gre v opisanem primeru brez dvoma za obdelavo osebnih podatkov v zvezi z zdravjem, za zbiranje katerih bi morali biti izpolnjeni pogoji iz 9. člena Splošne uredbe (sklepamo, da gre bodisi za pravno podlago iz točk g ali i 2. odstavka 9. člena Splošne uredbe).

IP prav tako nikakor ne vidi utemeljitve sorazmernosti posega v zasebnost, ki bi ga pomenili ustvarjanje takšnih novih nacionalnih zbirk osebnih podatkov o učencih in otrocih s ciljem njihove trajne hrambe (in celo posredovanje in obdelava s strani ministrstva kot izvršilne veje oblasti) na način hrambe po posameznih učencih (četudi npr. brez imena in priimka ter EMŠO).

Zato IP ocenjuje, da bi bilo treba v besedilu predlaganih sprememb najmanj:

- določiti minimalen rok hrambe glede na zakoniti namen in po tem nepovraten izbris osebnih podatkov iz zbirk podatkov, ki naj bi jih vodila UL FŠ in ministrstvo na podlagi 135.g člena;
- vse omenjene opredelitve zakonsko določenih obdelav osebnih podatkov morajo biti v skladu z ustavnim načelom sorazmernost glede na zastavljene cilje, upoštevati resne posledice takšnega množičnega nadzora zdravja vseh učencev in dijakov v Sloveniji ter naloge in vloge posameznih deležnikov (npr. naloga učiteljev najbrž ni zdravstvena oskrba učenca, niti narava organizacija vzgojno-izobraževalnega procesa tega ne predvideva in ne omogoča),
- opredeliti ustrezne in posebne ukrepe za zaščito temeljnih pravic in interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, v zvezi s prepoznanimi tveganji (kot npr. zagotavljanja minimalnega roka hrambe glede na namen, jasna opredelitev, kateri podatki se izbrišejo in kdo je za to odgovoren, opredelitev postopka in možnosti umika soglasja za posamezne namene in posledice takega umika).

IP pozdravlja namene predlagatelj po zagotovitvi kakovostnega telesnega in gibalnega razvoja otrok in s tem povezane podpore s strani šol in države širše, vendar pa je treba glede na ta namen ustrezno opredeliti tudi sorazmerne oblike zbiranja in obdelave osebnih podatkov. To pomeni, da je treba najprej preveriti, ali se zasledovani namen in načrtovani ukrepi lahko doseže z nadaljnjo hrambo osebnih podatkov v anonimizirani obliki ter glede na to opredeliti minimalni še nujni rok hrambe. Po mnenju IP trajna hramba tako obsežnega nabora osebnih podatkov ni sorazmerna glede na podane obrazložitve in zasledovane cilje. Zato predlagamo, da predlagane zakonske spremembe glede na podane pripombe s ciljem ustreznega varstva osebnih podatkov otrok in mladostnikov ustrezno dopolnite.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav,

dr. Jelena Virant Burnik,
informacijska pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informacijske pooblaščenke